

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 137

На 25.10.2022 г. се проведе заседание на **Обществения съвет към ЦИК**.

ПРИСЪСТВАХА:

Цветелина Пенева – председател на **Обществения съвет, Сдружение „Демокрация и законност“**

Ива Лазарова – заместник-председател на **Обществения съвет, Институт за развитие на публичната среда**

Надежда Гологанова – заместник-председател на **Обществения съвет, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;**

Даниел Стоянов – **Асоциация за реинтеграция на осъдени лица**

Стефан Манов – **Българско сдружение за честни избори и граждански права - Пловдив**

Стоил Цицелков – **Европейска асоциация за защита на човешките права – България;**

Тодор Гунчев – **Федерация на независимите студентски дружества**

Заседанието бе открито в 18 часа и 05 минути и председателствано от госпожа **Цветелина Пенева** – председател на **Обществения съвет към ЦИК**.

* * *

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Уважаеми колеги, откривам заседанието на Обществения съвет.

Д н е в е н р е д:

1. Информация от Председателя на ОС във връзка с възложените административни дейности по обявяване на настъпилите промени в резултат на проведения избор на 18.10.2022;
2. Обсъждане на предложените два законопроекта за промяна на Изборния кодекс;
3. Координация относно препоръките на ОС на базата на наблюдението ни;
4. Разни.

Първа точка от дневния ред.

Направихме едно официално писмо, което е изпратено до ЦИК, в което е обявен състава на новото ръководство на Обществения съвет. Писмото има входящ номер. Уведомлението за новия ръководен орган е изпратено. В тази връзка с помощта на Ива Лазарова и на Надежда Гологанова направихме обновен списък на състава на Обществения съвет. Коментирахме и със Стефан Манов. Велко Милоев също го потвърди какви данни искат или не искат да бъдат предоставени в новия списък. Аз мисля да, че е редно да изчакам до края на днешното заседание и до края на днешния ден и утре в 10 или 11.00 часа, ако някой друг се е обявил дали иска да му се слага телефона и имейла или иска нещо да се коригира, ако не да го пускам за да си върви записване. Имате ли нищо против.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Аз имам питане. В нашата организация има двама, които представляват организацията, както е била практиката. Бихме искали да е упоменато това, както винаги е било.

ИВА ЛАЗАРОВА: Това го преписах от сайта на ЦИК.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Ние държим да сме двама. Може да бъде представено с имейли без телефони. Господинът от Ямбол го познаваме.

ИВА ЛАЗАРОВА: Той имаше желание да дойде до нашия офис и реших, че е посетил някой.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Имаме такива включвания.

ИВА ЛАЗАРОВА: Аз записвам, че Стоил и Румяна ще фигурират в състава на обновения списък на Обществения съвет.

СТЕФАН МАНОВ: Уважаема госпожо председател, може ли аз да кажа нещо. Аз имам възражение. Няма такава практика от една организация да присъстват две имена. Имаше погрешка такава практика. В правилата на Обществения съвет ясно и категорично е казано, че всяка организация излъчва по един представител. Естествено тя е свободна да сменя своите представители, но двама от една организация няма такава нещо.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Това е наша практика.

СТЕФАН МАНОВ: Няма такава нещо. Може да погледнеш в предходните състави, няма две имена от една и съща организация. такава никога не е имало. И аз категорично възразявам, защото това не съответства на равнопоставеността на организациите. Всяка организация по двама, трима, да напишем четири.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Взето е решение. Може би не си участвал в този момент. Може би си участвал в някаква политическа партия като експерт в Парламента, докато си бил член на Обществения съвет. Ние такава решение сме взели на заседание.

СТЕФАН МАНОВ: За каква политическа партия намекваш.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Ще стигнем и до тази точка. Има в правила на Обществения съвет, членове действащи да бъдат представени като експерти в политически партии в работата в Парламента в комисии. Говоря за случая от м. април 2021 г. Конкретно за тебе става дума, когато

имаше двама представители на Обществения съвет и ти беше представен като представител на ПП „Има такъв народ“.

СТЕФАН МАНОВ: Никога не е имало такова нещо. Това са някакви фантазии. Може да се видят и протоколи, може да се видят и стенограми. Никога не е имало такова нещо. Да се говорят клевети в такъв публичен формат, с това абсолютно не съм съгласен. Решение на Обществения съвет, в което да пише, че всяка организация може да включи двама души, намери ми стенограмата където е прието това решение от заседание на Обществения съвет.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Вторият човек е без право на глас, ако се включи в заседание.

СТЕФАН МАНОВ: Не става дума за това. Няма двама члена от една организация в състава на Обществения съвет и никога не е имало.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Винаги сме имали двама представители и други организации са се възползвали от това си право.

СТЕФАН МАНОВ: Никога не имало такова нещо. Имало е толеранс, когато на някое важно заседание титуляра не може да дойде.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Официално на страницата на ЦИК имахме посочени двама членове, както и друга организация и това може да се провери.

СТЕФАН МАНОВ: Това първо е грешка, ако е било така.

Второ, ако погледнеш назад в състава на Обществения съвет, който е публикуван, няма такъв случай. Не може да има двама члена от една организация. посочи ми текста от правилата.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Ще стигнем до там.

СТЕФАН МАНОВ: За мен това никога не е било утвърдено в практиката или в теорията.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Предлагам този текст, който е за състава на Обществения съвет, ако трябва да го подложим на

гласуване, да го подложим на гласуване, но според мен най-правилно е да се обърнем към правилата на Обществения съвет. Ако в правилата на Обществения съвет се допуска това да го направим. Ако не се допуска да се придържаме към правилата. Това е лично моето мнение. За мен е редно да се спазват правилата. Тук искаме да се спазва Изборния кодекс и искаме да се спазват правилата, по които функционира нашия Обществен съвет.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз предлагам да си дадем пет минути и да прочетем правилата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Ако искате да четем сега. Ако искате да продължим нататък и да се върнем към този въпрос за да бъдем оперативни.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Аз предлагам да продължим нататък. Не е нещо спешно. Не сме нарушили правилата, а беше въз основа на наше общо решение.

СТЕФАН МАНОВ: Има толеранс. Никъде не е имало решение да стоят двама представители на една и съща организация на сайта на Обществения съвет. Никога не е имало такова решение и никога не е имало такава практика. Имало е грешки допускани във времето евентуално.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Колеги, нека да продължа с така наречените административни дейности.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Мога ли да помоля Стефан Манов и Стоил Цицелков малко да смекчат тона. Мога ли да помоля да не сменяте правила. Правилата които аз съм писал и които ги има и на страницата, няма нищо за двама представители на интернет страницата. Така че няма смисъл да ги четем. Имаше такава практика и тя беше взета на решение на Обществения съвет. Ако Стефан Манов възразява срещу това името на Стоил Цицелков и Румяна Дечева да са там едновременно в организацията, само много моля нека тона да е малко по дружелюбен. Ако ще правим така

си губим времето. Така че имам предложение това за двете имена специално в организацията на Стоил Цицелков да го гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Има ли други мнения по този въпрос, преди да го подложа на гласуване.

Тодор Гунчев се включи току-що. Предполагам разбира за какво говорим. Говорим за обявяване на информацията, която е качена на страницата на Централната избирателна комисия относно състава на Обществения съвет. Този файл, който изпратих днес с молба да се запознаете, ако някой иска да му бъде добавен имейла или телефона за контакт, съответно да каже. Защото в първоначалния вариант фигурират само на ръководството имейлите и телефоните. В тази връзка Стефан Манов изказа мнение, че съгласно правилата на Обществения съвет от една организация не може да фигурират двама члена, каквато е била практиката досега със Стоил Цицелков и Румяна Дечева. Това е във връзка с искането на Стоил Цицелков да бъде вписана и Румяна Дечева в списъка, тъй като тя в момента не фигурира там. Около това се завъртяха нещата, следва или не следва една организация да бъде представена на страницата на Обществения съвет на сайта на ЦИК с двама представители. Съгласно мнението на Стефан Манов правилата не допускат една организация да се представлява от повече от един в Обществения съвет и с това той изказа мнение, да бъде вписан само един представител на тази организация или Стоил Цицелков или Румяна Дечева. Тезата на Стоил Цицелков беше, че това е практика, която следва решение на Обществения съвет, което е било гласувано. Ако нещо не съм пресъздала като становище и тези ме поправете.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Дискусията приключила ли е? Мога ли и аз да кажа нещо. Има юристи, но доколкото аз знам, членовете не са физическите лица, а са организациите в Обществения съвет.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Точно така е и в тази връзка искам и аз да кажа нещо, но нека да приключим с този казус.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Аз така мисля и винаги досега съм реагирал с лек смях, когато е ставало въпрос и винаги си задавах въпроса как да се подрежда списъка. Но списъкът е от организациите. От там нататък какви данни и координати ние слагаме, според мен ако трябва да говоря абсолютно принципно, би трябвало да има данни на организацията, контакт на организацията и вече контактното лице. Защото организацията е член на Обществения съвет. Аз съм в Обществения съвет, защото тази организация е решила и ме е изпратила мен да я представлявам. Утре ако решат, че не се справям добре, решават. Дори не е необходимо да уведомяваме и ЦИК.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Действително уведомлението до ЦИК е само за това вписване в тази страница.

СТЕФАН МАНОВ: Колеги, изключително ми е неприятно това нещо. Организациите членуващи в Обществения съвет определят своите представители. Организациите уведомяват писмено, в това число чрез електронна поща, председателя на Обществения съвет за името на представителя на съответната организация. Промените се съобщават в писмен вид за сведение на членовете на Обществения съвет и се отразяват на сайта на Централната изборителна комисия.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Защо ние сами трябва да се ограничаваме. Защо хора, които работят трябва да не са представени. Защо хора, които имат кухи организации зад себе си и работят със спящи клетки трябва да имат представител.

СТЕФАН МАНОВ: За да си правиш СВ.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Аз от 2009 г. работя за Европейската комисия.

СТЕФАН МАНОВ: И Румяна Дечева работи от 1994 г. Какъв е проблема? Кога сме спрели някой да дойде да участва в заседание на Обществения съвет.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Тебе не сме те виждали една година.

СТЕФАН МАНОВ: Защото беше нелегитимен председател. И всички заседания на Обществения съвет след м. септември 2021 г. са нелегитимни.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Не съм съгласен. Това не е вярно.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ако продължаваш по този начин и с този тон, мисля че губиш много. Не сме се събрали тук някой да се кара с някой друг, защото и аз мога да направя така и да проваля всичко. Да предложим на гласуване, но не да прекъсваш другите и да налагаш себе си и да не уважаваш колективното мнение.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Мога ли аз да помоля председателя. Ако обичате, влезте си в ролята. Винаги сме спазвали бон тон. Ако така ще си казваме кой бил нелегитимен или не да не си говорим, защото както Даниел Стоянов каза, много мога да говоря и три часа от сега мога да не млъкна и да прекъсвам и да се държа и аз зле. Тук никога не е било така, с изключение на няколко човека. Да спазваме бон тона. По отношение на това никой не ми отговори. Да си говори коя организация какво правила и къде била. Защо не се каже много просто и ясно какво пише в правилата. Кой е член, ти ли си член или твоята организация е член? Твоята организация е член. Тя те излъчва там. Въобще не се засяга въпроса колко е легитимна, дали съществува, въобще не го коментирам това. Коментирам, че организацията е член. От там нататък да си кажем в сайта няма да слагаме някой си. Аз държа всички членове на ръководството да бъдат описани с имена и с телефони, които са били досега членове на ръководството. Защо да не бъдат, крием ли се от някого? Или да напишем Румяна Дечева и не само тя, а и всички други. Правилно ни обвиняват по

някой път, че Обществения съвет се появяваме само на избори. Или ако има политически избори да се появим ние някъде да се снимаме или да дадем някое интервю в телевизията. Ако ще работим да си имаме уважението. Да си говорим, защо не можем да запишем Румяна Дечева. Много по-важно нещо имахме да обсъждаме днес. Няма да гласувам нищо по тази тема, защото не съм бил на дискусиите. Каквото прецените. Давам предложение мандат на ръководството да гласува, да се уточни с Централната избирателна комисия какво точно да се качи в сайта.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз ви предлагам да оставим тази точка без да вземем окончателно решение. В петък ще се видя с Росица Матева. Имаме среща с нея да уточним организационни неща, в това число и качването на състава на Централната избирателна комисия на страницата, в това число и обновяване на пропуските на членовете на Обществения съвет за достъп до сградата на Централната избирателна комисия. Тя се ангажира който няма пропуск или му е изтекъл пропуска да съдейства максимално бързо, за да може да имате достъп, ако желаете в сградата до заседанията на ЦИК и съответно тяхната регистрация. Ще я занимавам и нея с въпроса, който тук се повдигна. Нека да го оставим сега без да взимаме окончателно решение.

В тази връзка за да приключа с организационните неща се надявам в петък, когато отида при нея, да уточня и какво от анализите миналата година да бъде качено на страницата, като идеята ми е много от материалите, които Обществения съвет е издал като документи, да намерят място на страницата на Обществения съвет. Има консенсус в това отношение. Мисля да приключим по тази точка. Ако някой нещо друго има да каже извън темата за състава на Обществения съвет, да заповяда.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Колеги, първо да се извиня за емоционалното изказване. Закъснях понеже приключих друга среща по-късно. Напомням само нещо на ръководството. Има едно писмо, като говорим за състава на

Обществения съвет, има писмо от Централната изборителна комисия, в което ни питаха във връзка с организациите упълномощаване и определяне на представителите, което преди година или две години и предишното ръководство и по предишното легитимно, не легитимно не получихме нищо такова и нищо не се направи. Така че ако ще дискутирате състава попитайте Росица Матева за това. Писмото аз може би ще го намеря и ще го изпратя.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Не знам точно кое писмо визиращ за да взема отношение. Трябва да се запозная с това писмо, какво пише в него и каква е била историята.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Беше отложено вземането на окончателно решение, заради регистрацията заради ковид. Редно е Централната изборителна комисия да извърши една проверка на организациите и на годишните доклади и да се види дейността.

СТЕФАН МАНОВ: Колеги, следил съм този въпрос от близо. Този въпрос не е от една година, а е на доста повече време. Въпросът беше разискван 2020 г. този въпрос приключи. Централната изборителна комисия извърши служебна проверка. И Димитър Димитров в стенограмите на Централната изборителна комисия докладва, че темата е приключена. Писмото което датира от доста години в момента не е в актуалността, не ни чакат за нищо.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Да поискаме информация от Централната изборителна комисия за служебната проверка, защото аз наистина не знаех, че е приключила.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Това е било преди две години.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Записах го това нещо.

Предлагам ви да минем към следваща **точка втора** от дневния ред, а именно: *Обсъждане на предложените два законопроекта за промяна на Изборния кодекс;*

Точката я добавих по предложение на Ива Лазарова. Мисля, че на всички нас е интересно това, което партиите предлагат за промени в Изборния кодекс. И в тази връзка мисля, че сега е момента отново да поставим на дневен ред предложенията, които нееднократно са обсъждани в Обществения съвет за промени в Кодекса, във връзка с подобряване на организацията на изборния процес. Знаете, че има два законопроекта. Единият е на БСП от първия ден на новото Народно събрание. Вторият законопроект е от ПП „Възраждане“. Не знам дали сте чели текстовете. БСП предлага връщането на хартиените бюлетини, тоест комбинираното гласуване по избор от машина или на хартия и сумиране на резултатите в протоколите. Най-важното в законопроекта на ПП „Възраждане“ е, че те искат да се избере нов състав на Централната избирателна комисия, която кореспондира с текущото партийно присъствие в Народното събрание. Иска да се въведе видеонаблюдение по време на целия изборен процес, за да може да се осигури, че в изборното помещение на се говори на друг език освен на български и проверка на контролните разписки да бъде наблюдавано. Тоест, ако има разлика между контролните разписки и отчетеното от машините гласуване да се прилага като изборен резултат този, който е отчетен при ръчното преброяване.

БСП изисква и въвеждане на паравани в изборното помещение вместо кабинни за гласуване. Мисля че това са най-важните моменти.

Днес има една голяма статия, не знам кой я е пуснал на страницата на Обществения съвет във фейсбук, тъй като това е единствения инструмент към който още няма достъп. Стоил Стоилов – бивш член на Обществения съвет има една голяма статия, която коментира тези въпроси.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Има мнение по двата законопроекта. По единият сме съгласни с БСП за тези паравани. По другия за това, че трябва да се отделят сгрешените и всякакви гласове от другите, преди започване на преброяване. Това ПП „Възраждане“ са го внесли.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз лично подкрепям видеозаснемането по време на гласуването в изборните помещения. Аз мисля, че това подпомага прозрачността на изборния процес. И ако то е направено така, че да се запази тайната на вота, не виждам нищо смущаващо в това, да има видонаблюдение в реално време във всички изборни помещения, в това число и в постоянните комисии.

По отношение на хартиените бюлетини нашата организация е категорична. Ние не подкрепяме въвеждане на хартиени бюлетини в секции с над 300 избиратели. Ние държим да продължи да се прилага системата с машинно гласуване, като се осигури по-голяма прозрачност на удостоверяването на софтуера, който се използва за преброяване. Там нещата според нас бяха направени така, че имаше възможности някои експерти да спекулират с това, какъв е софтуера и дали работи правилно.

Ако някой друг иска да се изкаже по въпроса, заповядайте. Искате ли като Обществен съвет да излезем със становище, с мнение, с препоръки.

ИВА ЛАЗАРОВА: Аз имам едно предложение. Вие съгласни ли сте като Обществен съвет например най-накрая, да се опитаме да натиснем ЦИК като орган отговорен за изборите, да поръча едно социологическо проучване защо хора, които са гласували през м. април 2021 г. не са отишли да гласуват в някои от последващите избори, когато е било само машинно в тези големи секции и най-накрая да има някаква сериозна база данни или по-задълбочен анализ, по отношение на това какви са били причините за този отлив от желание да се гласува. И да се спре с тази мантра за машините и всеки да си измива ръцете за ниските резултати и за понижената избирателна активност с това, че машините са спрели

практически хората да гласуват. Добре е ако стане. Да кажем време е и многократно повтаряме, че трябва да има някакъв сериозен анализ. Това е предложението.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Доколкото си спомням имахме такова предложение в анализа, който беше през февруари и март след предишните избори, а сега като правим новия анализ може пак да го включим.

СТЕФАН МАНОВ: Аз смятам, че предложението на Ива Лазарова е много резонно. Анализът е сериозен и дълъг. Те ще разгледат до седмица, две тези въпроси. Така че е хубаво да изпратим едно предложение конкретно по този въпрос. Аз съм скептичен, че Централната изборителна комисия ще откликне положително, но да го направим, защото трябва да отбележим този елемент. Мисля че трябва да е три, четири реда. Ако имаме общо виждане с Ива Лазарова, че това би било полезно, напиши тези четири реда по имейл. Ако някой има корекция ще направи. Очевидно е за какво става дума. Още повече както каза Надежда Гологанова е писано за това. И може да го придвижим до петък и да се вкара по официалния ред, ако колегите също споделят такова виждане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз подкрепям тезата на Стефан Манов и на Ива Лазарова. Съгласна съм да го направим това. Мисля че ние като Обществен съвет трябва да предложим на Централната изборителна комисия да направи това изследване, за да покаже и да извади възможни причини за спад на изборителната активност, въпреки че и аз, както и Стефан Манов каза, съм скептична по този въпрос.

СТЕФАН МАНОВ: Няма да го направят, но нека да го поискаме.

Мога ли да кажа относно ефекта на машините и изборителната активност, нашият колега изборен експерт Стоил Стоилов, онзи ден в „Преди всички“ каза, че 500 000 души гласуваха по-малко заради машините. И аз мога да кажа такива числа, но въпросът е, че много лесно е

да се кажат числа в три секунди, но много по-трудно е да бъдат обосновани.

Аз както съм казвал на заседания на Обществения съвет предходното лято, след първите избори чисто машинно, които бяха на 11 юли, трябва да имаме първо следния прочит. За да говорим за ефекта на машините, трябва да сравним намаляването на избирателната активност в секциите под 300 души и в секциите над 300 души. Това са два различни свята. Това го казвам, защото ако отворите които и да е избори проведени в България, преди още да се чуе, че има машини, в секциите под 300 души има системно по-висока избирателна активност, отколкото в секциите над 300 души. Направих си следната чисто статистическа проверка за секциите под 300 души на изборите на 4 април. Като кажем секция под 300 души знаете, че това е по списък. Реално средния брой гласували в секциите с избиратели по списък под 300 души, средния брой гласували в секциите с избиратели по списък под 300 души е 72-ма. Дали на 4 април беше или на 11 юли в момента не мога да възпроизведа, но порядъка е този.

Знаете и това съм го казвал и Надежда Гологанова тогава ме помоли да повтора, ако проверите тези секции под 300 души в 98 процента са в села. Обикновено в тези малки населени места няма достатъчно местни партийни активисти за попълване на СИК. Членовете на СИК често са изпратени от съседния по-голям град. Знаете членовете на СИК имат право да гласуват в секцията, където са членове на СИК. Те биват дописани в изборния ден. При среден състав от седем души в СИК си давате сметка, че при среден брой гласували 72-ма, ето ви 10 процента разлика механична в процента избирателна активност на село, отколкото в големия град. Тези които са дошли в изборния ден да бъдат членове на СИК тежат много повече в тези секции, отколкото в една секция от 500 избиратели. Ще кажете, че това е добре.

Вторият фактор е, че обикновено в тези малки населени места регистъра на населението е по-точен. Тоест хората, които са починали, понеже там са повече по-възрастни хора, са заличени и списъците са с постоянен адрес.

И третият фактор е, че обикновено там е по-възрастно население, при което избирателната активност е по-голяма.

Вероятно има и други фактори. Всички тези фактори правят така, че системно на всички избори досега в секции под 300 души, избирателната активност е по-висока, отколкото в секциите над 300 души. Когато сравняваме изборите на 4 април, с тези на 11 юли като избирателна активност, ние трябва да сравним диференцирано секциите под 300 и секциите над 300 души. Защото секциите под 300 души, те не се промениха между 4 април и 11 юли по начина на гласуване, а то е сто процента хартия. В секциите над 300 души на 4 април гласуваха по избор с хартиени машини, а на 11 юли само с машини. Когато проследим намаляването на избирателната активност в секциите под 300 души между 4 април и 11 юли и в тези над 300 души виждаме, че не само, че намаляването в секциите с чисто машинен вот не е по-голямо от това в секциите с хартиен вот, а е точно обратното. Там е намаляла по-малко избирателната активност.

В двете категории секции избирателната активност е намаляла драматично, но тази в хартиените секции е намаляла още повече, отколкото при машините. Как стигам до тези числа. До тези числа се стига, когато се почистят внимателно данните и се сортира, а не се вземат ангро, както прави Стоил Стоилов. Той гледа колко са гласували там и колко са гласували тук и казва, изчезнаха 500 000 избиратели заради гласуването с машини. Трябва да види в секциите, където не е имало машини, имало ли е намаляване на избиратели? Имало е. Силно ли е то? Да, силно е. Съизмеримо ли е с тези в секциите с машинен вот? Съизмеримо е и не

само, че е съизмеримо, а дори е малко по-високо. Няма причина в машините за намаляване на избирателната активност. Точните числа ги търсих, но не ги намерих, но съм ги казвал включително и в телевизионни интервюта. Това не е като кликнеш на сайта на ЦИК и видиш броя гласували на едните избори и броя гласували на другите и казваш машините са виновни. Това е като извадиш отворените данни и прекараш два дни в търсене.

Като имате предвид, че в това почистване на секции трябва да се работи много внимателно, защото има грешки. Защото броя избиратели по списък, които са отбелязани в отворените данни са тези, които е нанесла съответната секционна избирателна комисия, а не служебните данни за съответната секция. Те се свалят от протоколите. И много често от случаите в протокола има грешка. Писали са брой в списъка равен на броя на гласувалите. И там излиза, че избирателната активност е сто процента. Такива секции трябва да ги изхвърлите от статистическата обработка. Обратното имате секции, в които са подавали първоначално няколко заявления за да се открие секция, например мобилните секции, в болниците и т.н. и след това са решили да гласува много повече.

Имате секции с 50 000 избиратели служебно вписани в нея в София и българите в чужбина, които не могат да посочат адрес се включват в една секция в София. И там нали ви е ясно, че тази секция трябва да се махне. Когато обработите данните стъпка по стъпка, се виждат тези тенденции, които ви казах. Аз ви говоря вече десет минути, а да кажете в едно изречение, че 500 000 души не гласуваха заради машините отнема точно три секунди. Това е неравностойния дебат.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Хубаво е да напишем нещо и да го изпратим до Централната избирателна комисия сега. Ако трябва да се гласува, да се гласува.

ИВА ЛАЗАРОВА: Имаш предвид предложението за такова проучване ли? Ако се прави анализ или документ винаги може да залегне, но е хубаво Централната изборителна комисия да бъде информиран индивидуално за всяко едно действие, което ние искаме той да предприеме, а не групово в доклад.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Нека да гласуваме предложението на Даниел Стоянов.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се.

Това означава да подготвим това писмо и да го пуснем, за да може да кажете искате ли някакви корекции по него и максимално бързо до петък да го подадем до Централната изборителна комисия.

Предлагам да преминем към следващата **точка трета** от дневния ред, която е следната: *Координация относно препоръките на Обществения съвет на базата на наблюдението ни.*

Това прелива в другото. Тук говорим за текстовете, които няколко човека от нас трябваше да подготвят. Това беше задача, която си поставихме преди около един месец. От текстовете съм видяла само предложението на Ива Лазарова относно медийните пакети. Мисля, че там всички сме чели това, което Ива Лазарова написа. Не съм чула никакви коментари или препоръки към нея. Аз се придържам изцяло към това, което Ива Лазарова ни предлага да включим в анализа.

Има ли някой нещо да каже по тази тема? Някой друг иска ли да добави нещо към анализа, който сме подготвили и който Надя структурира от предишните избори по отношение на препоръките, които да предложим за обсъждане на Централната изборителна комисия. Ако искате и този текст да го направим и да го пуснем за съгласуване. Не можахме до края на деня да ви го изпратим. Днес с Надежда Гологанова гледахме тези препоръки. Ако иска и тя може да помогне. Но те са извадка от предишния

анализ на Обществения съвет. Той касае препоръките Централната изборителна комисия да не бъде изцяло на партийно квотен принцип, да има и експертно начало. Касае обучението на секционните изборителни комисии, въвеждане на образователен ценз за членовете на секционните изборителни комисии. Не е необходимо да повтарям какво има в последния анализ.

Някой нещо има ли да каже по тази точка?

СТЕФАН МАНОВ: Колеги, използвам паузата да ви кажа довиждане. Желая приятна вечер!

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имахме едно работно заседание след изборите, където си говорихме кой за какво да пише. Не знам кой какво си спомня. Аз бях поела ангажимент за секционните комисии. Използвах някои наши стари предложения от последните избори и от по-стари избори. Ще ви го изпратя довечера. Може отделно и отделно да ги изпратя. Но извадих някои други неща, които каза Цветелина Пенева за Централната изборителна комисия и по други теми. Но ако някой друг си спомня какво е поел да прави и има желание да се включи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Да подготвим с Ива Лазарова това, което и Надежда Гологанова ще изпрати и да го пуснем за съгласуване като становище на Обществения съвет и ако някой иска да добави коментари по въпроса, ще добави.

Това е от мен колеги. Ако нещо друго има, аз съм на разположение до петък, когато ще се видим с Росица Матева. Ако трябва да се поставят някои други въпроси, относно дейността на Обществения съвет да го направим.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз имам предложение. Да видим някакъв текст и всеки, да го пусне по имейл и след това ще го съгласуваме. Винаги така сме правили. Кой каквото има го пуска по имейл и след това с Велко

Милоев го обработвахме, събираше всичко и допълнително излизаха още неща в него.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: След като тази седмица мина по отношение на избора на новото ръководство, да си дадем до следващия вторник за втория материал, който касае анализи и препоръки на Обществения съвет за предстоящите избори, когато бъдат, да го оформим като документ и следващия вторник да го гледаме. Съгласни ли сте с това? Считам, че има консенсус.

Последната точка е точка р а з н и.

Ако някой нещо има да каже съм на разположение.

Мисля, че всички сме на ясно, че ще има промени в Изборния кодекс, така че ако има място за активност като Обществен съвет, предстоящите седмици са тези, в които трябва да произведем документ пред ЦИК и пред медии и пред партии и пред когото решим. Апелирам към активност.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Малко сме се въздържали да коментираме и да вземаме становище, по отношение на проекти на политически партии. Винаги когато нещо сме коментирали, то е било по идеите, но не и по проектите. Ако ще правим нещо предлагам да продължаваме в този дух, защото да кажеш Общественият съвет подкрепя идеята на ПП „Възраждане“ за видеонаблюдение в секциите, става тези кои са.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз напълно съм съгласна, че не трябва да се говори за партии, тогава когато се обсъждат предложения. Обсъждаме идеи, съгласна съм с тебе, ако трябва да се коригирам, се коригирам. Действително в края на краищата е важно не кой възпроизвежда идеята, а каква е тя и дали ние считаме като Обществен съвет, че идеята работи или не. От тази гледна точка предлагам да се обсъждат такива законопроекти. Това имах предвид. И затова тръгнах да говоря за това какви идеи има в съответните законопроекти.

Имам един последен въпрос към вас. Считате ли, че трябва да възродим практиката на присъствени заседания и в тази връзка трябва ли да настояваме да ни се отдели стая в сградата на Централната изборителна комисия, за провеждане на заседание като днешното или да продължим в онлайн формат.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Въпросът е принципен. Трябва да имаме възможност да се срещаме така както е записано. Трябва да ни е осигурена тази възможност. Практически, ние никога не сме се събрали толкова много присъствено, колкото сме днес.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз не мисля, че е принципен точно в тази посока въпроса, защото като отидем в петък и заявим, че искаме стая и ще имаме редовно заседание, примерно във вторник от 17.00 часа и после никой не отиде на тези заседания или отиват само един, двама души, а те са ни осигурили стая, не мисля, че е много добре за Обществения съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Аз ще поставя въпроса да ни се осигури помещение, в което да имаме документация, протоколи и да може да се събираме, защото ние имаме работа в Централната изборителна комисия. Ние ходим там и внасяме документи, внасяме протоколи. Трябва да имаме място.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Това е нещо, с което вече три ръководства се борим и бихме искали тези условия за работа, които са записани, че трябва да ги има, да ги имаме.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Колеги, ако разрешите да се включа по тази тема, защото аз я поставих предишния път. Това е един от редките случаи в които не съм съгласен с Надежда Гологанова. Не смятам, че става въпрос за това дали ще ходим или не на заседания. Става въпрос за уважение и отношение. Най-висшата форма на контрол е обществената. След като ще имаш Обществен съвет трябва да си с уважение към него. Не може и не е редно, това нещо да не се случва в последните едни-колко си години и тези

от които зависи това нещо, да ми обясняват, че това е много трудно. Не смятам, че е много трудно, но е въпрос на желание.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Тази Централната избирателна комисия няма да е същата, като гледам едни политически предложения.

ТОДОР ГУНЧЕВ: И аз така мисля.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Приятна вечер на всички! Благодаря за участието. До следващия вторник.

Закривам заседанието.

/Закрито в 18.00 часа /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Цветелина Пенева

Стенограф:

Силвия Михайлова